

La intèrpret, de Sidney Pollack, o Hotel Rwanda, de Terry George, agafen el relleu de films dels 70 i dels 80, com Missing, Sota el foc o Els críts del silenci.

L'Àfrica a Hollywood: negoci o convicció?

Què és primer: la realitat o Hollywood? És una pregunta que ha estat formulada infinites vegades: les coses, els temes, els esdeveniments que acaben tenint una repercussió mundial i que acaben captant l'atenció de l'anomenat gran públic, interessen per allò que són o perquè els mitjans de comunicació en fabriquen la importància, és a dir, n'imposen l'interès als lectors i als espectadors? En termes estrictament cinematogràfics (més ben dit, hollywoodians), l'assumpte és encara una mica més difícil d'aclarir, a causa del ressò que tenen la majoria dels productes que procedeixen de la indústria cinematogràfica nord-americana, i sobretot a causa de les quantitats exorbitants de diners que sovint hi ha en joc. La qüestió, en definitiva, és si la indústria americana respon a les urgències de la realitat i per això de tant en tant enca-

'L'últim rei d'Escòcia', 'Hotel Rwanda', 'El jardiner constant' o 'El diamant de sang': el cinema fet a Hollywood intensifica la mirada sobre el continent africà. Les raons són comercials o hi ha un rerefons polític?

dena les produccions de tot un seguit de pel·lícules sobre una qüestió concreta actual, o bé si les pel·lícules americanes forgen una realitat interessada,

és a dir, si en uns determinats períodes històrics deliberadament posen (per les raons que sigui: negoci, convicció o potser mig i mig) uns determinats temes, de més o menys transcendència socio-econòmica i ideològica, sota els potents focus de l'actualitat.

Igual com les dones frívoles i els genis, la indústria de Hollywood es mou per obsessions, a les quals es lliura durant un cert temps amb tota l'ànima i no abandona fins que no les ha esgotades o finalment se n'acaba cansant. I mai no se sap si aquestes obsessions li vénen per un pur caprici, com a les dones frívoles, o per un interès compromès i inevitable, com als genis. Durant els anys 80 del segle passat, una de les obsessions que van comprendre la cinematografia americana fou la de les turbulències polítiques que es vivien a tants països llatinoamericans: des de cops d'estat militars fins a revolucions triomfants o fallides, en les quals els americans (militars o agents secrets, periodistes o simples ciutadans) hi feren quasi sempre un paper o un altre. Són testimonis d'aquest interès obsessiu uns quants films de gran qualitat, com per exemple *Missing*, de Costa-Gavras, que relatava els dies posteriors al cop

El brasiler Fernando Molloy ha trobat finançament nord-americà per a dur a la pantalla una bellíssima i fídol versió d'*El jardiner constant*, de John Le Carré.

d'estat militar amb què Augusto Pinochet va aconseguir el poder a Xile, o *Sota el foc*, de Roger Spottiswoode, ambientada a Nicaragua durant els darrers dies del règim repressiu i corrupte de Somoza.

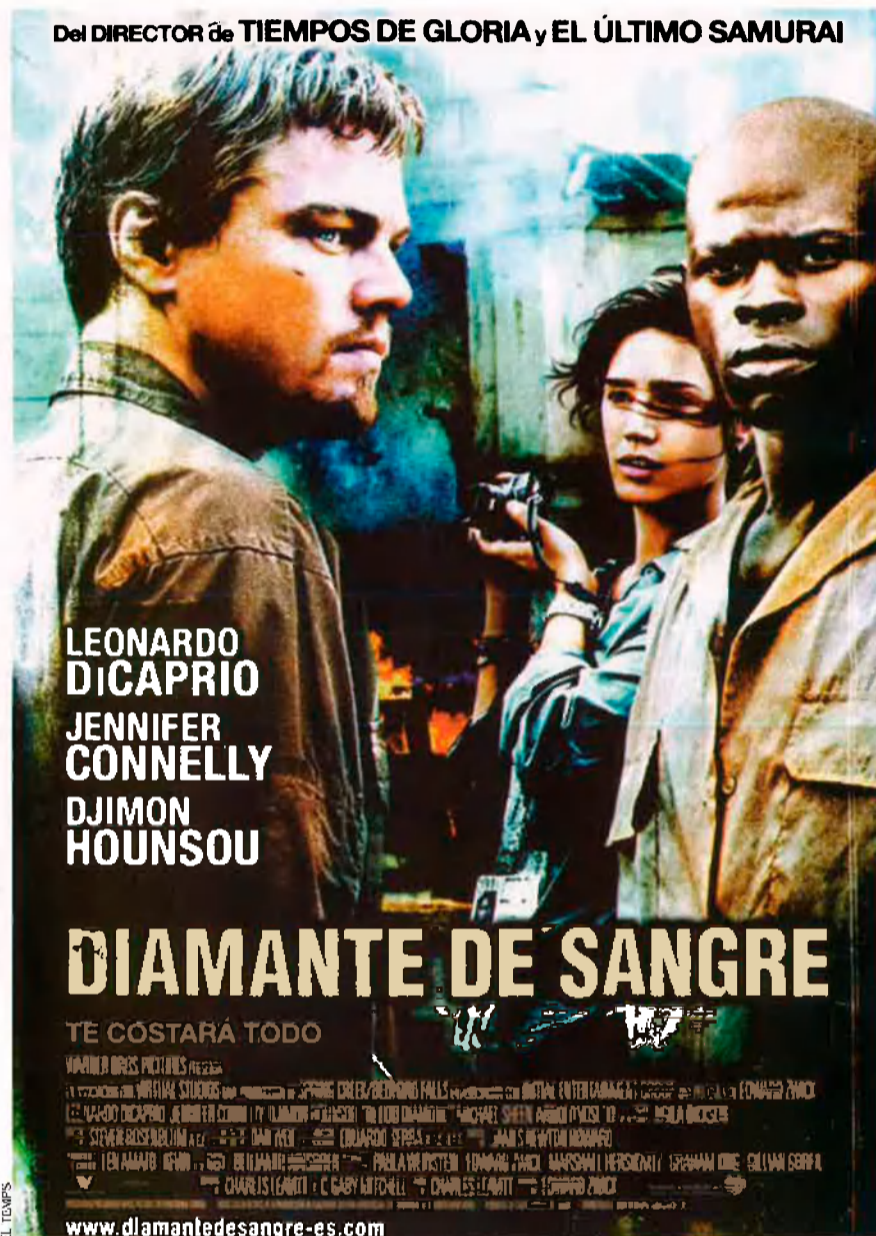
L'Àfrica negra i pobre: el compromís actual. Durant aquests últims cinc, sis o set anys, no hi ha cap mena de dubte que una de les obsessions (o els compromisos) primordials de Hollywood ha estat, i continua essent encara avui, l'Àfrica negra: les guerres intestines, la pobresa i la fam que assolien gran part del continent, els genocidis que han devastat alguns països i han causat la mort de milions de persones, els interessos polítics i econòmics que el món occidental té en aquella regió... Com és habitual en aquests casos, la perspectiva des de la qual s'observa la qüestió és crua i carregada de bones intencions, i el missatge final que acaben donant la

majoria d'aquests films és sempre un missatge compromès i benèfic, que mostra una voluntat evident de (mirar de) resoldre el problema. Una altra qüestió és que aquest compromís filmic després sigui compatible amb les milionades que costen les pel·lícules o amb el sou que cobren les estrelles que les protagonitzen...

Naturalment, no és gens ni mica casual que els greus problemes i la situació desesperada en què es troba des de fa tants i tants anys l'Àfrica negra hagi estat també una de les qüestions principals dels últims anys de mandat de Tony Blair, i encara és menys casual que ho fos de l'última administració Clinton. És evident que podria ser una simple coincidència, però també és prou sabut de tothom que la comunitat de Hollywood té unes simpaties generals cap al Partit Demòcrata i, sobretot, una necessitat total i recurrent (que és sincera o falsa, i que afecta tant els demòcrates com els republi-

cans) de mostrar-se solidari i compromès, és a dir, políticament correcte. És per això, també, que últimament han sovintejat els actors que han expressat gran preocupació per l'Àfrica, la qual els ha empès a organitzar campanyes de conscienciació, a col·laborar amb ONG diverses i, fins i tot, en alguns casos, a adoptar criatures de països africans devastats. La capdavantera d'aquest onada solidària és Angelina Jolie, experta a acaparar portades de les revistes del cor sostenint en braços paupèrrims infants negres desnodrits, que estreny amorosíssimament (una mare Teresa amb glamour i silicona) contra els seus pits voluptuosos.

Filmografia recent. Entre les pel·lícules que Hollywood ha filmat aquests darrers anys centrats a l'Àfrica, s'hi compten alguns dels seus èxits més rotunds i inapel·lables, com també algunes fites creatives de primer ordre, que no se sap si hauran servit per a

A la darrera cerimònia dels Oscar es van veure pocs diamants gràcies a aquesta pel·lícula d'Edward Zwick sobre els abusos en el tràfic il·legal de pedres precioses.

fer prendre consciència al públic dels desastres del continent, però que ben segur que han servit per a inflar alguns comptes corrents i, sobretot, per a oferir obres d'art filmiques de gran qualitat. Són pel·lícules que, per dir-ho d'alguna manera, tracten de subtemes diversos del gran tema, però que de fons sempre serveixen per a parlar del problema global: la situació, desesperada i conflictiva, de l'Àfrica.

Hotel Rwanda, per exemple, la colpidora i aclamada pel·lícula de Terry George, relata amb crua emotivitat el genocidi que, a principi dels anys 90 del segle passat, cometeren els hutus

contra els tutsis. És un model de pel·lícula compromesa que, tot documentant un fet real (en aquest cas l'ajuda heroica d'un director d'hotel que va aixoplugar milers de tutsis i els va salvar la vida), denuncia a la vegada les passivitats (o incompetències) de la comunitat internacional.

Un altre model de pel·lícula compromesa —el més freqüent entre totes les que han tractat de l'Àfrica durant aquests últims anys— és el que inclou una trama de *thriller* en un ambient socialment trencat o políticament remogut. És el cas de pel·lícules com *La intèrpret* de Sidney Pollack, en què

una intèrpret de l'ONU i un agent de l'FBI han d'impedir l'assassinat d'un cap d'estat africà a la seu de les Nacions Unides de Nova York. I també *Diamant de sang*, d'Edward Zwick, l'estrena del qual va provocar unes reaccions que il·lustren perfectament l'ambivalència moral de Hollywood envers les qüestions controvertides. El film de Zwick tracta del tràfic il·legal de diamants, i dels abusos i les mortaldats que provoca, i això féu que durant l'última cerimònia dels Oscar ningú no volgués portar diamants, perquè hauria estat mal vist. La qüestió, però, és quants diamants tornaran a lluir a la pròxima cerimònia, quan cap dels films nominats no faci pensar a les estrelles (i sobretot als espectadors) en la brutor que s'amaga rere la lluentor de les joies?

El jardiner constant de Fernando Meirelles es basa en una novel·la de John Le Carré, i, a partir de l'assassinat a Kènia d'una activista a favor dels drets humans. Mostra la manca d'escrúpols i la cobdícia amb què moltes grans empreses farmacèutiques, en connivència amb el poder polític, actuen a l'Àfrica. És el model de pel·lícula compromesa dura i sense concessions, per bé que la incidència en el comportament de les corporacions que acusa és, evidentment, mínim. *L'últim rei d'Escòcia*, de Kevin Macdonald, vol mostrar com era el règim d'Idi Amin, el dictador megalòman i infantil que durant els anys 70 del segle passat va governar —explotar i destruir— Uganda. Estrenada l'any passat, és una mena de film que sobretot s'entén —és a dir, és econòmicament concebible— dins d'un marc general d'interessos al voltant de l'Àfrica. Durant els decennis passats, pocs productors s'haurien arriscat a invertir en un film biogràfic sobre un dictador africà pueril, bestial i sanguinari.

Negoci, convicció i... No és possible d'aclarir del tot per què Hollywood, durant uns anys, es dedica a filmar pel·lícules sobre un tema concret, amb ànsies de popularitzar-lo o de posar-lo sota els focus de l'actualitat o d'aprofitar-ne el potencial per captar tants espectadors com sigui possible. El més probable és que això passi per moltes raons: circumstàncies

històriques, maniobres d'uns determinats polítics, interessos econòmics, preocupació sincera pels terribles problemes que assolien una part del món... Sigui com sigui, és segur és que, per sota de tots aquests elements, en el cas de la indústria de Hollywood hi ha allò que hi ha hagut sempre al llarg de la seva història: la voluntat de fer pel·lícules bones i entretingudes, independentment de què vulgui dir això. Potser es pot concloure que, en darrera instància, l'interès actual del cinema de Hollywood per l'Àfrica (igual que per totes les altres qüestions candents que en un moment o un altre l'han obsessionat) és una mescla, el resultat de diverses circumstàncies i ingredients: moltes ganes de fer negoci, la necessitat de treballar per alguna convicció, les ànsies de trobar contínuament temes nous i la voluntat de crear gran art. Contradictori? Magnífic? Torbador? Amoral? Evidentment! Per això és Hollywood.

Pere A. Pons

L'últim rei d'Escòcia, sobre el règim del pueril i bestial Idi Amin Dada a Uganda, és un dels films que difícilment hauria trobat productors el decenni passat.

L'ART

Ja al seu quiosc